

Jídlo z impéria

Vzdělávací cíl: Žáci se prostřednictvím analýzy dobového filmu Jídlo z impéria (Food from Empire) zamýšlí nad významem kolonií pro Velkou Británii během druhé světové války. Skrze práci s ukázkami se žáci učí porozumět způsobu, jakým film zobrazuje britské kolonie. Cvičení rozvíjí dovednost žáků číst v historických pramenech skryté významy.

Klíčová slova: druhá světová válka, kolonialismus, propaganda, vztah k minulosti, odhalujeme skrytý záměr pramene

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZHLÉDNUTÍ VIDEOUKÁZEK (3 min.)

Sledování ukázek z filmu a četba popisky.

Film *Food from Empire* vznikl v roce 1940 pro Ministerstvo informací a dnes je součástí digitalizovaných sbírek [Imperial War Museum](#). Ukázky zachycují úvodní část filmu a část věnovanou kakaou ze západní Afriky. Film se také věnuje Austrálii (jehněčí maso, hrozinky, pšenice, ovoce), Novému Zélandu (máslo a sýr) a Srí Lance (čaj). Zabývá se také prezentací práce zásobovacích úřadů a vyzdvihuje britskou námořní moc jako podmínku fungování celého zásobovacího systému.

V instrukcích pro zjednodušení používáme pojem „kolonie“ pro všechna území podřízená Velké Británii, přestože ve 40. letech existovalo více druhů vztahů mezi centrem impéria a jeho mimoevropskými územími. To se v kontextu filmu týká zejména Nového Zélandu a Austrálie, které požívaly statut dominia, jenž jim přinášel nezávislost ve vnitřní i zahraniční politice, a s Velkou Británií je pojila příslušnost k britské koruně a britskému Commonwealthu.

2 VÝBĚR ŠTÍTKŮ (5 min.)

Charakterizování filmu prostřednictvím výběru klíčových slov z nabídky a odpovídání na otázku do textového pole: ? Proč jste vybrali tato klíčová slova?

Počet označených slov není nijak omezen, ani mezi nimi není žádné vyložení nesprávné. Klíčová slova se však liší podle perspektivy. Například z perspektivy obyvatel Londýna šlo spíše o péči a o spolupráci. Z úhlu pohledu zobrazených pracovníků by však tyto charakteristiky vyznívaly nepřesvědčivě. Podobně je to v případě slova práce, kdy Britové využívají výtěžky vědy a techniky, obyvatelé kolonií pracují rukama, bez pomoci technologií. Termíny propaganda a dokumentární film pak umožňují žákům vyjádřit se k žánru filmu.

3 ČETBA TEXTU A OZNAČOVÁNÍ KLÍČOVÝCH PASÁŽÍ (5 min.)

Četba přepisu filmového komentáře a označování pasáží, které popisují vztah Británie a kolonií během druhé světové války.

Jde o úplný přepis a překlad komentáře, který zaznívá v ukázkách z filmu. Žáci si mohou povšimnout jak abstraktnějších pojmů, jako je „svoboda“, „zachování našeho způsobu života“ nebo „společný osud“, tak také dopadů na každodennost ve Velké Británii (dostupnost základních potravin, kakao jako dostupná potravinová apod.) Doporučujeme věnovat se také úvodní větě druhé části: „Mluvím za západní Afriku...“. Můžeme se žáků doptávat, kdo je mluvčí a zda podle nich pochází ze západní Afriky či Velké Británie.

4 INTERPRETACE FILMU (7 min.)

Žáci na základě analýzy filmových ukázek odpovídají do textových polí na závěrečné otázky: ❶ Proč podle vás film vznikl? ❷ V čem spočívala hodnota kakaa pro Velkou Británii v době války?

Žáci by si měli umět představit, že Velká Británie v roce 1940 nepředstavovala pouze Britské ostrovy, ale celosvětové impérium, a zamyslet se nad důsledky, které to mělo pro válečnou situaci. Měli by rozpoznat význam kolonií jako zdroje surovin a lidské síly (v hospodářství i vojenských jednotkách). To souvisí s tím, že funkční zásobování představovalo důležitou součást udržení morálky obyvatel a jejich ochoty setrvávat ve válečném stavu a podporovat ho. Kakao pak představuje příklad potraviny, která by byla jinak na Britských ostrovech nevypěstovatelná a bez kolonií v západní Africe by byla jen obtížně dostupná nebo výrazně dražší.

V pilotáži se ukázalo, že žáci mají tendenci se ve svých odpovědích dopouštět četných anachronismů. Doporučujeme se jim věnovat v reflexi. Například žáci často předpokládají, že film vznikl, aby se diváci seznámili s původem potravin. Uplatňují tak na minulost současnou mediální praxi zdůrazňování původu potravin. Pokud žáci reprodukuji sdělení filmu „kolonie pomáhaly Británii“, je dobré se věnovat tomu, zda mohly kolonie Velkou Británii nepodporovat. Vhodnou otázkou je také, komu byl film určen, zda spíše „britské hospodyňce“, nebo obyvatelům kolonií.

Další možnosti zapojení do výuky:

- a) Na práci se cvičením lze navázat dalšími cvičeními z HistoryLabu:
 - [Jak se liší obrazy šití?](#) Jedním z pramenů je britský plakát z doby války, který vyzývá ženy k zapojení do válečného úsilí v textilním průmyslu. Plakát apelující na aktivitu civilních obyvatel a obyvatelek si lze představit jako doplnění představy o kampaních, které zaplňovaly veřejný prostor během války.
 - [Proč je Velká Británie zemí čaje?](#) Toto cvičení může dodat širší kontext kolonialismu a pěstování konkrétních plodin. V tomto případě se žáci seznámí s historií čaje a její spojitostí s dějinami britského kolonialismu.
- b) Cvičení lze využít jako rozcestník k tematizaci kolonialismu a dekolonizace. V návaznosti na cvičení se lze zabývat otázkou, zda zkušenost války nějak ovlivnila proces dekolonizace, který po ní následoval.

Překlad z anglického jazyka Mgr. Kateřina Vítková.